

Milli Parka Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi

Development of an Attitude Scale to Measure Attitudes Toward National Park

Huriye DENİŞ

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi Eğitimi
Anabilim Dalı, Burdur-Türkiye*

Hasan GENÇ

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi Eğitimi
Anabilim Dalı, Burdur-Türkiye*

Hilmi DEMİRKAYA

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi
Anabilim Dalı, Burdur-Türkiye*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin milli parka yönelik tutumlarını belirlemek için Likert tipi bir ölçek geliştirmektir. 50 maddeden oluşan taslak tutum ölçeği Denizli Honaz Dağı Milli Parkı çevresindeki ilköğretimin 8. sınıflarında öğrenim gören 189 öğrenciye uygulanmıştır. Veriler SPSS programı yardımıyla analiz edilmiştir. İki boyuttan oluşan ölçeğin birinci boyutunun Cronbach- Alfa iç tutarlık katsayısı 0.88, ikinci boyutunun Cronbach- Alfa iç tutarlık katsayısı 0.75 bulunmuştur. Faktör analizi sonucunda ölçekten 17 madde atılmış ve geriye olumlu ve olumsuz ifadelerden oluşan 33 madde kalmıştır. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri neticesinde milli parka yönelik tutum ölçeği kullanıma hazır hale getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Milli park, tutum ölçeği, milli parka yönelik tutum ölçeği, geçerlik, güvenilirlik

ABSTRACT

The purpose of this study was to develop a valid and reliable Likert type scale to measure attitudes toward national park. A 50 item draft attitude scale with different dimension was applied to 189 middle school 8th class students who live near the Honaz National Park in Denizli. The data were analyzed by SPSS software. The construct validity of the scale was established through

Factor Analysis. The instrument consists of two dimensions. Reliability analysis of the instrument revealed Cronbach-Alpha coefficients for the first dimension 0.88, for the second dimension 0.75. According to findings 17 items are deleted from the designed scale. Attitude scale became available after providing its reliability and validity.

Key Words: National park, attitude scale, attitudes towards national park, reliability, validity

1. Giriş

Milli park kavramı ilk kez 19. yüzyılda Amerika’ da gündeme gelmiş, Türkiye’de ise 1940 lı yıllarda düşünce olarak ortaya atılmış olup, 1956 yılında yürürlüğe giren kanunla hukuksal temel atılmıştır (Kocataş, 2003). 1983 yılında çıkartılan kanunla milli park, bilimsel ve estetik (güzelliğe özgü) yönden ulusal ve uluslar arası olağanüstü önemi olan, doğal (biyolojik, ekolojik, jeolojik, morfolojik ve coğrafik) veya kültürel (arkeolojik, etnoğrafik, tarihi ve geleneksel yerleşme) özellik veya bir kaçına sahip olan her türlü hayvan avlanmasının ve bitki toplanmasının yasak olduğu, halkın dinlenme (rekreasyonel) gereksinimlerini karşılayan, yaban yaşamını koruyan bir yöre olan, devletin denetiminde, belirgin hudutlu ve en az 500 ha büyüklüğündeki alanlar milli park kapsamına girer ve milli park olarak adlandırılır (Kızıroğlu, 2001).

Korunan alanlar, insanoğluna evrensel yararlar sağlamaktadır. Eğlence, dinlenme, turizm olanakları, biyolojik çeşitliğin korunduğu alanlar olmasının yanında eğitim ve araştırmaya olanak sağlamaktadır. Dünyanın her yerinde milli park çevresinde yaşayan halkın milli park içinde orman ve tarım arazilerini kullanma konusunda yıllardır süregelen alışkanlıkları bulunmaktadır. Bu açıdan yerel halkın tutumlarının öğrenilmesi gerekmektedir. Bu sayede milli park ve halk arasındaki olumsuz durumlar azaltılabilir (Harada, 2003).

Yapılan çalışmalarda, yerel halkın kararlarının da milli park yönetimine dahil edilmesi gerektiğine ilişkin ortak bir görüş ortaya çıkmıştır (Adams, 2000). Özellikle milli parkta çevre eğitimine halkın katılımı uygun bulunmaktadır. Çevre eğitimine yönelik hem bireysel tutumlar hem de kişisel uygulamalar halklar için daha kaliteli bir yaşamı mümkün kılmaktadır. Milli parkta eğitim süreci ile milli park ve milli park kaynaklarına

yönelik gerekli tutum ve düşünceden haberdar bireyler ve toplumlar haline gelinecektir. Çevre eğitimine halkın aktif katılımı sağlanmalı, milli parkı koruma amacına katkıda bulunmaları sağlanmalıdır (Blanco, 2002).

Eğitim her kademedede halkın doğayı koruması ve duyarlılık oluşturması için bir hazırlayıcı ve devam ettiricidir, fakat tüm bunlar bireylerin tutumları ile değişir (Caro, 1993).

Türkiye’de milli parka yönelik tutumların belirlenmesine ilişkin bir ölçme aracına rastlanmamış olması; “Milli Parka Yönelik Tutum Ölçeği” hazırlamanın anlamlı olacağı düşüncesini ortaya koymuştur. Milli parkların birçok açıdan önemli olmasından hareketle söz konusu ölçeğin geliştirilmesi çalışmaları planlanmıştır.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin milli parka ilişkin tutumlarının belirlenmesinin, doğayı korumanın geleceği için bir çerçeve oluşturacağı ve doğa eğitiminde gelecekte yapılması gereken çalışmalarla ilgili ipuçları vereceği düşünülmektedir.

Tutum kavramı çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. Tutum; bireylerin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen duygusal hazır oluş hali veya eğilimi (Özgüven, 1994), bireylerin belli uyarıcılar karşısında bırakıldıklarında şu ya da bu şekilde tepkide bulunma, harekete hazır olma durumu (Karasar, 1999), “belirli kişilere, nesnelere, olaylara ya da kurumlara her zaman aynı türden (olumlu, olumsuz veya yansız) davranmamıza yol açan sürekli ve değişmez bir inanç, duygu ve eğilim” (Öncül, 2000) şeklinde tanımlanmaktadır. Tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, motivasyon ve bilgilerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir (İnceoğlu, 2004). Genelde tutum, bireyin çevresindeki herhangi olgu veya nesneye sahip olduğu tepki eğilimini ifade eder. Bireyin çevresinin, sayısız tutum konuları ile dolu olduğunu dikkate aldığımızda, her biri için ayrı ayrı tutum oluşturmanın karmaşıklığı açıkça görülebilir. Bu nedenle birey belli konuları, belli ölçülere göre gruplandırmakta ve bu gruplara uygun tutumlar oluşturmaktadır. Bireyin belli bir konuya ilişkin tutum oluşturması için konu ile

doğrudan bir ilişkiye girmesi gerekmez (Kağıtçıbaşı, 1999). Madde analizi, ölçeğin yapı geçerliğine ilişkin ipucu vermektedir. Çünkü Madde analizi işlemleri, ölçekteki maddelerin, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı bir özelliği başka özelliklerle karıştırmadan ölçüp ölçmediğini belirleyerek, bu belirleme sonucunda bu tür maddeleri seçerek kendi içinde tutarlı bir ölçek oluşturmak için yapılmaktadır (Tavşancıl, 2002). Tutum ölçekleri için madde analizi yapılmasının bir amacı da 'hangi maddelerden oluşturulacak ölçeğin güvenilirliği ve geçerliği daha yüksek olur' sorusuna cevap aramaktır. Taslak ölçekten elde edilen verilere değişik madde analizleri uygulayarak, her maddenin nihai ölçeğe alınıp alınmayacağına karar verilebilir (Tezbaşaran, 1997).

2. Yöntem

2. 1. Ölçeğin Deneme Formunun Geliştirilmesi

1. Aşama:

Burdur Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü 3. sınıf öğrencilerinden 120 kişiye, Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencilerinden 30 kişiye taslak şeklindeki anket formu dağıtılmış ve öğrencilerden milli parka yönelik duygu, düşünce ve davranışlarını içeren cümleler yazmaları istenmiştir. İlgili öğrencilerin, daha önce derslerinde duygu, düşünce ve davranış kavramlarını yorumladıkları için söz konusu isteği yerine getirmede zorlanmadıkları gözlenmiştir.

2. Aşama:

Öğrenciler tarafından yazılan cümleler, tek tek okunarak tutum cümlesi olarak kullanılabilirler belirlenmiştir. Bu cümleler, tutum için madde yazım kurallarına uygun olarak yeniden ifade edilmiştir. Maddeleri belirleme aşamasında, tutum ölçeği geliştirme aşamaları ile ilgili literatür gözden geçirilmiş ve tutum konusunda gerçekleştirilmiş araştırmalar incelenmiştir.

3. Aşama:

Düzeltilen ve yeniden yazılan tutum cümleleri, milli parka ilişkin tutumların duyuşsal, bilişsel ve davranışsal bileşenleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Bu işlem

yapılırken, ifadelerin olumlu veya olumsuz olmalarına ve söz konusu bileşenlerden hangisini temsil ettiklerine göre sayıca eşitlenmelerine çalışılmıştır. Bu şekli ile maddeler; psikolojik ölçme aracı geliştirme konusunda uzman kişilere sunularak, dil ve kapsam açısından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda maddeler denemelik form için hazır hale getirilmiştir.

4. Aşama:

Hazırlanan 50 madde, olumluluk ve olumsuzluk sıralamaları dikkate alınarak ve yanıtlayıcıda bir tepki kurulumunu engelleyecek şekilde deneme formunda sıralanmıştır. Deneme formunun ilk maddesinin, deneklerde önyargı oluşturmayacak olmasına özen gösterilmiştir.

2. 2. Ölçeğin Puanlanması

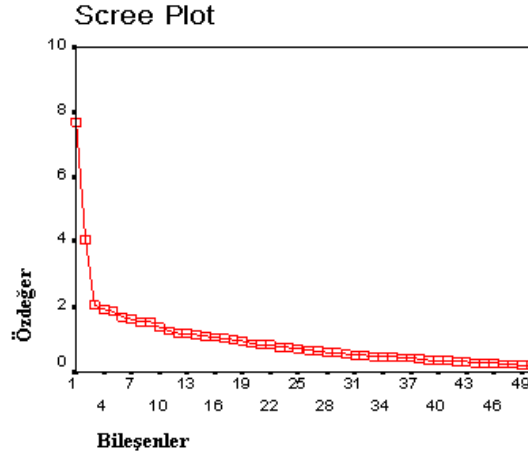
Ölçek; “tamamen katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum” ve “hiç katılmıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir. Olumlu maddeler “tamamen katılıyorum” seçeneğinden başlamak üzere 5’den 1’e doğru; olumsuz maddeler ise “tamamen katılıyorum” seçeneğinden başlamak üzere 1’den 5’e doğru puanlanmıştır. Bu şekli ile, ölçeğin deneme formundan alınabilecek en düşük toplam puan 50 ve en yüksek toplam puan ise 250’dir.

2. 3. Ön Deneme Uygulaması

Ölçeğin Deneme Formu; 2006-2007 eğitim öğretim yılında Denizli Honaz ilçesinde Honaz Dağı Milli Parkı çevresinde yer alan Adil Akan İlköğretim okulunda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinden 60 kişiye, Cumhuriyet İlköğretim okulunda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinden 60 kişiye, Mimar Sinan İlköğretim okulunda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinden 35 kişiye, Atatürk İlköğretim okulunda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinden 34 kişiye uygulanmıştır. Böylece toplam 189 öğrenci tarafından doldurulan deneme formları değerlendirmeye alınmıştır.

2. 4. Ön Deneme Sonucunda Madde Seçimi

Araştırmada, verilerin birimlerinin aynı olması ve varyanslarının birbirine yakın olması nedeniyle temel bileşenler sayısına karar verirken, 1'den büyük özdeğerler sayısı yerine Şekil 1'deki temel bileşen-özdeğerler grafiğine bakılarak karar verilmiştir.

Şekil 1. Özdeğerler Grafiği

Şekil 1'deki temel bileşen-özdeğerler grafiği incelendiğinde 2. bileşenden itibaren ani düşüşün giderek monotonlaştığı ve bu nedenle temel bileşen sayısının 2 olduğu görülmektedir.

2. 5. Ölçeğin Geçerliğine İlişkin Bulgular

Bir ölçme aracının geçerliği, aracın neyi ölçtüğü ve bu işi ne kadar iyi yaptığı anlamına gelmektedir. Terminolojik ve tanımsal farklılıklara rağmen ölçme aracı geliştirmeyle ilgili olarak geçerlik türleri genelde, kapsamla bağlantılı, ölçütle bağlantılı ve yapıyla bağlantılı olarak gruplandırılmaktadır (Tavşancıl, 2002).

Kapsam geçerliği, ölçme aracı içindeki maddeler veya soruların ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı konuları dengeli bir şekilde temsil etme derecesidir (Tavşancıl, 2002).

Ölçüt geçerliği, psikolojik testlerin pratik geçerliği ile doğrudan ilgilidir ve kullanılan ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı özelliği ne kadar başarıyla yordadığı sorusuna cevap verir (Tavşancıl, 2002).

Yapı geçerliği, sonuçların ve sonuçların ne ile bağlantılı olduğunun açıklanmasına olanak sağlamaktadır. Diğer bir anlatımla, bu geçerlik türü, ölçme aracının soyut bir olguyu ne derece doğru ölçebildiğini gösterir. Ölçülmek istenen kavramın ya da boyutun gelişimini etkileyen koşulların neler olduğu, boyutun ortaya nasıl çıktığı, tanımlanması işlevi vb. konularında yardımcı olacak her türlü veri toplanarak yapı geçerliğinin kapsamında değerlendirilir. Yapı geçerliğini ölçebilmek için faktör analizinden yararlanır. Çünkü madde analizi işlemleri, ölçekteki maddelerin, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı bir özelliği başka özelliklerle karıştırmadan ölçüp ölçmediğini belirleyerek, bu belirleme sonucunda bu tür maddeleri seçerek kendi içinde tutarlı bir ölçek oluşturmak için yapılmaktadır (Tavşancıl, 2002). Faktör analizi sonucunda ölçekte kalmasına karar verilen maddelerin faktörlere dağılımı ile faktör yükleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Faktör Analizi Sonucunda Kalan Maddelere Ait Faktör Yükleri

F 1	Faktör	F 1	Faktör	F 1	Faktör	F 2	Faktör
	Yükleri		Yükleri		Yükleri		Yükleri
1	,392	17	,509	40	,574	3	,383
2	,471	20	,529	41	,359	9	,530
4	,343	21	,388	42	,415	18	,507
5	,534	22	,573	44	,508	23	,530
6	,547	26	,356	45	,513	24	,469
8	,466	27	,534	46	,521	32	,649
11	,426	28	,472	48	,418	36	,348
12	,549	30	,316	50	,440	37	,309
13	,419	31	,466			38	,597
14	,452	33	,431			39	,607
15	,554	34	,510			43	,556
16	,350	35	,492			49	,432

Varimax rotasyonu maddelerin iki faktöre dağılmasını sağlayacak şekilde yeniden yapılmıştır. Çözümleme sonucunda elde edilen değerlere göre maddelerin ölçekte yer almasında bir maddenin yalnızca bir faktörde en az .4 faktör yükü ile yer alması, .4 faktör yükünden daha aşağı olan maddeler (1., 3., 4., 16., 21., 26., 36., 37., 41.) çıkarılmıştır. Her iki boyutta yer almayan maddeler (7., 10., 13., 19., 25., 29., 30., 47.) çıkarılmıştır. Birden çok faktörde yer alan bir maddenin faktörlerden birindeki yükünün diğerinden en az .1 değerinden daha büyük olması ilkesi benimsenmiştir.

2. 6. Ön Deneme Uygulamasına Dayalı Madde Seçimi (Ölçeğin Güvenirliği)

Beş dereceli Likert tipi “Milli Parka Yönelik Tutum Ölçeği” deneme formunun 50 maddesinden hangilerinin işlediğini belirlemek için, madde toplam test korelasyonuna bakılmıştır. Elde edilen sonuçlar Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı değerleriyle istatistiksel anlamlılık düzeyleri tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Milli Parka Yönelik Tutum Ölçeği Deneme Formunun Madde Toplam Test Korelasyonları ve Anlamlılık Düzeyleri

Madde No	r	Madde No	r	Madde No	r	Madde No	r
1	,3464**	14	,4091**	27	,4726**	39	,4899**
2	,4166**	15	,4875**	28	,4211**	40	,5166**
3	,2321**	16	,3013**	30	,2896**	41	,3137**
4	,2862**	17	,4494**	31	,4173**	42	,3654**
5	,4657**	18	,4046**	32	,4830**	43	,4061**
6	,4888**	20	,4652**	33	,3978**	44	,4489**
8	,4262**	21	,3408**	34	,4543**	45	,4489**
9	,4140**	22	,5079**	35	,4369**	46	,4663**
11	,3769**	23	,3949**	36	,3017**	48	,3611**
12	,5013**	24	,3678**	37	,2785**	49	,3495**
13	,3465**	26	,3237**	38	,5019**	50	,3801**

** p < 0.01

N = 189

Madde sayısını ve yanıtlama süresini azaltarak daha kullanışlı ve homojen bir ölçeğe ulaşmak için madde toplam test korelasyonları düşük olan maddeler ile güvenilirlik analizinde atıldığında alpha katsayısı artacak olan maddeler (1., 3., 4., 13., 16., 21., 26., 30., 36., 37., 41.) faktör analizi sonucu ölçekten çıkarılmıştır. Her iki işlemin de (madde toplam test korelasyonunun düşük olması ile atıldığında alpha katsayısının artması) aynı maddelerin çıkarılmasını işaret etmesi anlamlı olarak yorumlanmaktadır. 1. faktörü oluşturan maddelerin alpha = 0.88, 2. faktörü oluşturan maddelerin alpha = 0.75 bulunmuştur. Ölçeğin 50 maddelik deneme formu, yukarıdaki işlemlerden sonra 33 maddeye indirilmiştir.

2.7. Ölçek Puanlarının Değerlendirilmesi

33 maddeden oluşan; “Milli Parka Yönelik Tutum Ölçeği”nden alınabilecek en yüksek puan 165, en düşük puan ise 33 dür. Bu hali ile ölçekten alınan toplam puanlar madde sayısına bölünerek, kişilerin elde ettikleri ortalama puanlarına göre, onların milli parka yönelik tutumları hakkında bir sonuç çıkarılabilir. Bu durumda; 3’ün altında ortalama puana sahip kişilerin olumsuz, 3’ün üstünde ortalama puana sahip kişilerin ise olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir.

KAYNAKLAR

- ADAMS, W., Ite, U. (2000). *Expectations, Impacts and Attitudes: Conservation and Development in Cross River National Park, Nigeria*. Journal of International Development. J. Int. Dev. 12, 325-342
- BLANCO, C, N. (2002). *An Educational Strategy for the Environment in the National Park, System of Venezuela*. Environmental Education Research, Vol. 8, No:4, 463- 473
- CARO, T. M., Pelkey, N., Grigione, M. (1993). *Effects of Conservation Biology Education on Attitudes Toward Nature*. Conservation Biology, Vol. 8, No. 3. 846- 852
- HARADA, K. (2003). *Attitudes of Local People Towards Conservation and Gunung Halimun National Park in West Java, Indonesia*. The Japanese Forestry Society and Springer. 8: 271- 282
- İNCEOĞLU, M. (2004). *Tutum Algı İletişim*, Kesit Tanıtım Ltd. Şti., Ankara
- KAĞITÇIBAŞI, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar*, Evrim Yayınları, İstanbul.
- KARASAR, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Dokuzuncu Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KİZİROĞLU, İ. (2001). *Ekolojik Potpuri*, TAKAV Matbaacılık Yayıncılık A. Ş., Ankara, 147s.
- KOCATAŞ, A. (2003). *Ekoloji Çevre Biyolojisi*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 502s.
- ÖNCÜL, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- ÖZGÜVEN, İ.E. (1994). *Psikolojik Testler*, Yeni Doğu Matbası, Ankara, 31s.
- TAVŞANCIL, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayınları, 34 – 47s, 148-151s.
- TEZBAŞARAN, A. (1997). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 36-45s.

Ek: Milli Parka Yönelik Deneme Formunda Yer Alan Maddeler

- *1. Milli parkların turizm amaçlı kullanılması gerektiğini düşünürüm.
2. Milli parkta ders işlemek isterim.
- *3. Milli parkta piknik yapmak için gitmek isterim.
- *4. Milli parkta yaşayan hayvanları görmek isterim.
5. Milli parktaki bitki çeşitliliğini görmek isterim.
6. Milli park hakkında bilgi sahibi olmak isterim.
- *7. Yaşadığım çevredeki milli park hakkında yeterli bilgiye sahibim.
8. Çevremizdeki milli park bize çeşitli faydalar sağlar.
9. Çevremizdeki milli parkın bize çeşitli zararları vardır.
- *10. Milli parklarda her yerde bulunmayan hayvanlar vardır.
11. Milli parklarda bulunan bitkilerin Türkiye için önem taşıdığını düşünürüm.
12. Milli parklarda bulunan hayvanların Türkiye için önem taşıdığını düşünürüm.
- *13. Milli park çevresindeki yerleşim alanlarına ekonomik katkı sağlar.
14. Milli park çevresindeki yerleşim alanlarının tanınmasına katkıda bulunur.
15. Yaz tatilimi milli park içerisinde kurulan kampta geçirmek isterim.
- *16. Milli parklar konusunda bilinçli olduğumu düşünürüm.
17. Milli park içinde herkes tarafından görülmesi gereken tabiat güzellikleri vardır.
18. Milli park içinde bulunan ağaçlar odun ihtiyacı için kullanılabilir.
- *19. Milli park içinde kalınabilecek yerlerin sayısı artırılmalıdır.
20. Milli parklar daha iyi korunmalıdır.
- *21. Milli park içindeki bitkiler toplanmamalıdır.

22. Milli parklar konusunda halk bilgilendirilmelidir.
23. Milli parkta bulunan bitkiler toplanmalıdır.
24. Milli parkta bulunan hayvanlar avlanmalıdır.
- *25. Milli parklardaki yaşlı ağaçların kesilmesi faydalıdır.
- *26. Milli parkta yetişen bitkilerden bazıları hastalık tedavisinde kullanılabilir.
27. Milli parkı gezip dolaşmak beni dinlendirir.
28. Milli parklar hakkında bilgilerimi çevremdekilere anlatırım.
- *29. Milli parklarda yaşayan hayvanlar oradaki bitkilere zarar verebilir.
- *30. Milli parklar insanlar zarar vermesin diye oluşturulmuştur.
31. Milli park çevresinde yaşayan insanlar diğer insanlara göre daha sağlıklıdır.
32. Milli parkların yönetimi yakınındaki köylülere bırakılmalıdır.
33. Milli parklar nesli tükenmekte olan hayvan türlerinin barınak yeridir.
34. Milli parklarda doğal dengenin bozulmaması için hiçbir yapıya (otel, motel, asfalt yollar vb.) izin verilmemelidir.
35. Milli parklar sessiz, sakin ve dinlendirici ortamlardır.
- *36. Milli parkta yalnız başıma kalmaktan korkarım.
- *37. Milli parklarda yaşayan yırtıcı hayvanların saldırmasından korkarım.
38. Milli parkta köylülerin hayvancılık yapmasına izin verilmelidir.
39. Milli parklar çevrelerindeki hayvancılığı olumsuz yönde etkilemişlerdir.
40. Milli parka giriş – çıkış kontrollü olmalıdır.
- *41. Milli parkların yakınlarına sanayi tesisleri kurulmamalıdır.
42. Milli parkta olumsuz bir olay fark ettiğimde ilgililere haber vermek için sabırsızlanırım.

43. Milli parka zarar veren insanları gördüğümde görmezden gelirim.
 44. Milli parka zarar veren birisini gördüğümde onu derhal uyarırım.
 45. Milli park içerisindeki bitkilere zarar verme duygusu beni korkutur.
 46. Milli park içerisindeki hayvanlara zarar verme duygusu beni korkutur.
 - *47. Milli parkta sadece vahşi olmayan hayvanların yaşamasına izin verilmelidir.
 48. Milli parklar olmasa birçok bitki ve hayvan türünün yok olacağını düşünüyorum.
 49. Milli park içerisinde ekolojik (organik) tarıma izin verilmelidir.
 50. Milli park ziyaretçileri parkı dolaşırken mutlaka yerel halktan rehber kullanmalıdır.
- *deneme formunda yer alıp son şeklinde yer almayan maddeler.

